

Konsumsi media dalam kalangan remaja FELDA

Sabariah Mohamed Salleh¹, Mohd. Nor Shahizan Ali¹

¹Pusat Pengajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial & Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia,
43000 Bangi, Selangor

Correspondence: Sabariah Mohamed Salleh (email: sabariah@ukm.my)

Abstrak

Perkembangan teknologi penyiaran membolehkan informasi beredar dengan lebih pantas. Peningkatan kepada teknologi ini amat penting terutama dalam menyebarkan maklumat serta menjadikan setiap mesej lebih efisien. Kajian mendapati bahawa remaja mudah dipengaruhi oleh mesej-mesej yang disampaikan melalui televisyen. Mesej-mesej yang disampaikan melalui medium ini dikatakan berupaya membentuk persepsi dan perangai remaja. Antara lain, media dianggap berupaya untuk mempengaruhi proses sosialisasi dan kognitif remaja. Justeru, makalah ini bertujuan untuk mengupas fenomena konsumsi media dalam kalangan remaja Malaysia, terutamanya remaja yang tinggal di kawasan FELDA. Rekabentuk kajian yang digunakan untuk kajian ini adalah pendekatan kaedah kualitatif iaitu dengan menggunakan perbincangan kumpulan fokus sebagai instrumen utama. Seramai 20 orang yang terdiri daripada remaja FELDA sekitar Semenanjung Malaysia telah dipilih secara rawak sebagai informan. Secara keseluruhan, dapatan kajian menunjukkan pengaruh media dalam membina konsumsi remaja adalah berada pada tahap yang tinggi. Namun, data juga menunjukkan faktor celik media memainkan peranan yang penting kepada dapatan tersebut.

Katakunci: celik media, FELDA, konsumsi media, penyiaran, remaja, sosialisasi

Media consumption among FELDA's adolescents

Abstract

Development of broadcasting technology allows for information to circulate faster. As such an improvement in this technology is particularly important in enhancing and expediting information dissemination. The study found that teens were easily influenced by the messages conveyed through television. This medium was claimed to be capable of shaping the very perception and behaviour of adolescents including the socialization and cognitive processes of the teenagers. This paper seeks to decipher the phenomenon of media consumption among young Malaysians, especially teenagers who lived in the FELDA land settlement schemes by means of the qualitative method of focus group discussions. A total of 20 teenagers from selected FELDA schemes was randomly selected as informants. Overall, the findings affirmed the youth media consumption as a phenomenon but this has a lot to do with media literacy too.

Keywords: broadcasting, FELDA, media consumption, media literacy, socialization, teens

Pengenalan

Televisyen dikatakan suatu medium yang berpengaruh. Menurut Gerbner et al. (1994) kanak-kanak dan remaja mudah terpengaruh dengan mesej-mesej yang disampaikan melalui televisyen. Mesej-mesej tersebut, menurutnya, berupaya mempengaruhi perangai dan persepsi remaja dan kanak-kanak. Brown et al. (2000) juga berpendapat bahawa televisyen berupaya mempengaruhi proses sosialisasi dan perkembangan kognitif remaja. Sementara itu, Rivadneyra et al. (2005) berpendapat bahawa

televisyen secara langsung dan tidak langsung membentuk persepsi remaja akan realiti sosial. Kajian-kajian yang dijalankan ke atas rancangan televisyen didapati banyak membicarakan tentang pengaruh dan kesan kepada perkembangan kognitif remaja. Tidak kurang juga, rancangan televisyen dianggap sebagai medium kepada remaja dalam mencari bahan hiburan (Ahmad Munawar & Mohd. Nor Shahizan, 2011).

Remaja dan kanak-kanak banyak menghabiskan masa lapang mereka dengan menonton televisyen. Suatu kajian yang dijalankan oleh Livingstone (2002) mendapati televisyen ditonton oleh kanak-kanak British (yang berusia di antara 6 hingga 17 tahun) secara puratanya, selama dua setengah jam setiap hari atau hampir setiap hari. Di dalam suatu sampel rawak yang melibatkan 2,900 kanak-kanak Amerika pula, di dapati mereka meluangkan 13 jam seminggu menonton televisyen berbanding hanya 1.2 jam untuk membaca (Elias, 1998). Hal ini demikian, kerana mereka menganggap media sebagai sumber panduan dalam kehidupan. Menurut Jensen (1985), Kimmel dan Weiner (1985) dan Lagemann (1993), remaja mahu melepaskan diri mereka daripada dibelenggu oleh pengaruh ibu bapa dalam mencari arah tuju kehidupan. Namun, mereka masih memerlukan panduan, dan panduan ini mereka perolehi hasil dari penontonan televisyen.

Pendapat ini disokong oleh Strasburger (1995) yang mengatakan bahawa televisyen seolah-olah memberikan skrip kehidupan dan cara-cara untuk berlakon di pentas hidup, antaranya tentang peranan lelaki dan perempuan dan cara menyelesaikan masalah. Bagaimana pula dengan keadaan remaja di Malaysia? Perkembangan televisyen di Malaysia juga tidak kurang hebatnya. Sistem penyiaran televisyen di Malaysia mula beroperasi pada 23 Disember 1963 di Lembah Kelang. Seterusnya pada tahun 1969 saluran kedua telah dilancarkan di bawah kawalan kerajaan yang dikenali sebagai Radio Televisyen Malaysia (RTM) yang dikawal oleh Jabatan Penyiaran Malaysia bagi menyebarkan maklumat-maklumat dan dasar-dasar kerajaan. Pada tahun 1983, terlaksananya Dasar Penswastaan Negara yang menyebabkan kemunculan stesen televisyen swasta iaitu Sistem Televisyen Malaysia Berhad (TV3) dan diikuti oleh beberapa stesen televisyen *terrestrial* yang lain. Akhir, pada 1 Oktober 1996 telah berlaku perubahan besar dalam teknologi penyiaran di Malaysia iaitu ASTRO yang berupa stesen televisyen satelit telah memulakan operasinya (Ahmad Munawar & Mohd. Nor Shahizan, 2011).

Perubahan yang amat ketara dalam teknologi penyiaran berlaku pada akhir kurun ke-19 hingga akhir kurun ke-20. Peranan dalam menyebarkan informasi telah diambil alih oleh stesen televisyen, menyebabkan ia menjadi medium yang amat penting kepada setiap individu untuk mendapatkan maklumat dan hiburan. Malahan, setiap informasi yang disebarkan amat efisien dan dapat memenuhi kehendak audiens (Ahmad Munawar & Mohd. Nor Shahizan, 2011). Ledakan informasi yang tiada batasan daripada televisyen membuka ruang yang lebih luas kepada penonton untuk mengakses setiap bahan yang dipersembahkan. Permintaan yang tinggi daripada penonton ke atas informasi dan hiburan yang disediakan membuatkan stesen-stesen televisyen ini berlumba-lumba menghasilkan yang terbaik kepada penonton mereka (Bianculli, 2002). Bianculli (2002) dalam kajiannya berkaitan kesan televisyen terhadap manusia berpendapat, televisyen umpama tong sampah yang besar iaitu semua orang memerlukannya tetapi tiada seorangpun yang menyukainya. Menurutnya lagi, rancangan televisyen yang terbaik adalah yang dapat memberi kebaikan yang berpanjangan serta mempengaruhi kebaikan secara berterusan.

Isi kandungan program televisyen kadangkala dianggap sebagai realiti dan normal. Hal ini dapat disimpulkan berdasarkan daripada kajian sarjana Barat yang mendapati kesan menonton televisyen termasuk sifat berat sebelah terhadap sesuatu kaum (Rivadneyra, 2006), sikap yang ganas dan agresif (Strasburger, 1997) dan meningkatkan penggunaan dadah secara rekreasi (Strasburger, 1997). Selain itu, sarjana-sarjana juga mendapati bahawa ibu bapa tidak begitu prihatin akan tahap pendedahan yang mampu diberikan oleh media seperti televisyen. Misalnya, Brown dan Cantor (2000) mendapati kebanyakan isi rumah mempunyai lebih daripada satu peti televisyen. Malah, menurut Hersey dan Jordan (2007) dua per tiga daripada kanak-kanak dan remaja mempunyai televisyen di dalam bilik tidur mereka. Fenomena ini membimbangkan kerana ia akan menyukarkan ibu bapa untuk memantau program yang ditonton oleh anak mereka. Namun, dapatan kajian di atas bukanlah boleh digunapakai untuk menjadi rujukan akan refleksi terhadap konsumsi media dalam kalangan penduduk di Malaysia.

Berdasarkan kepada pernyataan yang dikemukakan, didapati bahawa limpahan informasi yang dibawa oleh televisyen membawa pelbagai kesan kepada penontonnya. Tiada yang terkecuali, setiap

individu mempunyai sebab dan alasan tentang sifat kepenontonan mereka. Persoalan yang sering ditimbulkan oleh para pengkaji ialah, adakah sifat-sifat tersebut mempunyai ciri yang sama bagi setiap penonton? Terdapat pelbagai lapisan masyarakat yang berbeza dari sudut faktor demografi yang menonton rancangan televisyen. Sehubungan itu, suatu kajian tentang konsumsi media dalam kalangan remaja Malaysia telah dijalankan. Fokus utama kajian ini adalah terhadap pembentukan identiti dalam kalangan remaja Melayu yang tinggal di kawasan FELDA. Remaja-remaja tersebut, bersekolah di sekolah-sekolah yang berdekatan dengan kawasan Felda dan berinteraksi dengan masyarakat di kawasan mereka sahaja. Ini secara tidak langsung membuatkan televisyen berfungsi sebagai tingkap ke dunia luar. Pemilihan kawasan kajian ini mengambil kira kepada premis dan justifikasi bahawa kawasan ini merupakan kawasan pedalaman dan masih lagi dilingkungi oleh amalan budaya yang tebal dan diwarisi oleh masyarakatnya sejak berzaman.

Kaedah kajian

Kaedah yang digunakan untuk mengupas isu di atas adalah perbincangan kumpulan fokus. Empat kumpulan yang meliputi remaja dalam lingkungan umur antara 13 hingga 17 tahun telah dibentuk. Setiap kumpulan dianggotai oleh 5 orang remaja. Antara lain, perkara yang disentuh dalam perbincangan kumpulan fokus ini adalah corak penontonan televisyen dan implikasinya ke atas gaya hidup mereka.

Pemilihan kaedah ini adalah dengan mengambil kira bahawa audiens menggunakan kognitif dalam membuat konsumsi untuk menamakan, menilai, bertindak balas, berkongsi pengalaman, idea, dan perasaan. Sementara bagi Baran (2010), pendefinisian konsep konsumsi telah lama diperdebatkan sejak dahulu lagi yang melibatkan penggabungan dengan beberapa bidang seperti politik, budaya, dan agenda pendidikan iaitu tidak hanya sekadar tertumpu kepada pemahaman audiens sahaja. Perbincangan ini telah melepasi konsep yang selama ini dipegang oleh pemahaman konsumsi secara tradisional yang meletakkan konsumsi hanya tertumpu kepada faktor kognitif sahaja memandangkan perubahan kepada era digital dan pengstrukturian informasi juga bergantung kepada perubahan tersebut (Baran 2010).

Dapatan kajian

Daripada perbincangan kumpulan fokus yang dijalankan, televisyen didapati menjadi alat komunikasi dan sumber hiburan utama bagi remaja FELDA. Secara purata, mereka menghabiskan sebanyak 5 jam sehari untuk menonton televisyen. Jumlah ini meningkat secara mendadak di hujung minggu, iaitu kadangkala sehingga 13 jam sehari. Sesetengah daripada mereka sanggup mengorbankan waktu tidur di malam hari untuk menonton program kegemaran atau kadangkala mengunci jam supaya dapat bangun pada waktu tertentu, apabila program kegemaran mereka disiarkan.

Sesetengah remaja lelaki memberitahu bahawa ibu bapa mereka menetapkan yang mereka tidak dibenarkan untuk menonton televisyen selepas waktu tidur tetapi mereka mengingkari peraturan itu dan bangun senyap-senyap untuk menonton televisyen. Hal ini selalu berlaku apabila mereka tidak berpeluang menonton rancangan kegemaran apabila ia mula-mula disiarkan kerana tidak dapat memilih rangkaian yang hendak ditonton. Apabila ini berlaku, mereka akan mengenalpasti waktu rancangan tersebut akan diulang tayang, dan jika ia adalah pada awal pagi atau tengah malam, mereka akan berusaha untuk bangun demi menonton rancangan tersebut.

Moderator : Apa rancangan yang awak suka tonton?

A : Selalunya, petang-petang kena tengok apa yang ayah suka [tengok]. Tapi nanti tengah malam, saya boleh tengok apa yang saya nak macam sukan atau kartun.

B : Kalau Mak dan Ayah saya, dia tak bagi [tengok televisyen tengah malam]. Tapi saya bangun je. Perlahankan la suara televisyen tu!"

- Moderator* : *Bila awak suka tonton televisyen?*
F : *Saya balik-balik sekolah je, terus buka tv.*
H : *Kalau ada cerita best pukul 1 pagi ke, saya cuba la tahan dari tidur untuk tengok cerita tu.*
Moderator : *Macam mana kalau masa cuti sekolah?*
B : *Kalau cuti, saya tengok satu hari. Berhenti untuk solat dan mandi je.*
D : *Kadang-kadang saya tak tidur masa cuti sebab gian nak tengok televisyen.*

Dapatan kajian juga mendapati bahawa terdapat perbezaan antara sifat kepenontonan bagi remaja perempuan berbanding remaja lelaki. Mereka tidak keberatan untuk menonton televisyen bersama ahli keluarga yang lain dan tidak berusaha untuk bangun pada tengah malam untuk menonton rancangan kegemaran mereka. Perbezaan sifat ini memandangkan, remaja perempuan yang tinggal di kawasan FELDA (iaitu kawasan pedalaman) masih lagi mengekalkan ciri-ciri ketimuran yang diwarisi sejak berzaman lagi. Mereka mempunyai sifat menghormati ahli keluarga dan sentiasa menerima apa sahaja arahan daripada ahli keluarga secara terbuka. Faktor inilah yang menjadi penyebab kepada sikap remaja perempuan di kawasan FELDA yang membentuk peribadi mereka agar tidak mengengkar nasihat ibu bapa.

Kebanyakan remaja yang terlibat di dalam perbincangan kumpulan fokus ini menyatakan bahawa rangkaian televisyen kegemaran mereka adalah TV3. TV3 adalah rangkaian televisyen bebas ke udara, di bawah naungan Media Prima, yang menyediakan banyak rancangan sesuai untuk khalayak sasaran mereka: penonton berbangsa Melayu. Antara rancangan yang disiarkan melalui rangkaian TV3 adalah drama Melayu, siri televisyen Korea, telenovela Sepanyol dan Venezuela. Rancangan-rancangan ini selalunya disiarkan dengan sari kata atau dialih bahasa kepada bahasa Melayu. Namun demikian, segelintir daripada responden yang melanggan siaran satelit Astro menyenaraikan Astro Ria sebagai rangkaian kegemaran mereka. Ini dengan jelas menunjukkan bahawa remaja-remaja ini lebih berkecenderungan untuk menonton rancangan berbahasa Melayu berbanding rancangan Barat.

Secara spesifik, genre rancangan yang gemar ditonton oleh remaja lelaki dan remaja perempuan berbeza. Remaja lelaki menggemari rancangan kartun, rancangan aksi dan kadangkala dokumentari manakala remaja perempuan pula menggemari drama Melayu dan sinetron Indonesia. Namun begitu, kedua-dua lelaki dan perempuan menunjukkan kecenderungan terhadap rancangan berbahasa Melayu. Sifat remaja lelaki yang secara semulajadinya lasak dan sukakan cabaran menyebabkan mereka lebih berkecenderungan untuk menonton rancangan-rancangan yang menunjukkan aksi. Antara lain, remaja lelaki juga mempunyai ciri psikologi yang tidak sukakan rancangan yang menengahkan isu yang berat, dan ini mendorong mereka untuk menonton rancangan kartun yang tidak memerlukan mereka untuk berfikir. Sementara, sifat semulajadi remaja lelaki yang sukakan sesuatu yang realistik dan jujur menjadikan mereka lebih berminat untuk menonton rancangan yang bergenre dokumentari (Bianculli, 2002).

Bagi remaja perempuan pula, mereka lebih menggemari rancangan drama Melayu dan sinetron Indonesia memandangkan rancangan sebegini dapat menyentuh emosi mereka yang sememangnya lembut, tabah, berkarakter dan prihatin. Mereka menggemari rancangan-rancangan yang bercorak sedemikian kerana ia dapat menimbulkan pelbagai perasaan sehinggakan mereka berasa seperti berada dalam situasi yang serupa seperti digambarkan oleh setiap plot rancangan yang mereka tonton. Penghayatan mereka apabila menonton cerita yang bercorak sedemikian menjadikan mereka berasa puas dan menghargai masa yang mereka perlu habiskan untuk menonton rancangan tersebut. Sementara, persamaan antara remaja lelaki dan perempuan di kawasan FELDA yang memilih untuk menonton rancangan bahasa Melayu adalah disebabkan oleh keadaan persekitaran mereka yang tidak terdedah dengan bahasa Inggeris. Mereka secara majoritinya menggunakan bahasa Melayu dalam urusan seharian, dan cerita bahasa Melayu lebih dekat dengan amalan budaya yang mereka amalkan seharian. Keadaan ini menjadikan mereka berasa dekat dengan cerita yang menggunakan bahasa Melayu kerana ia melahirkan rasa sepunya yang tinggi di dalam diri mereka sebagai individu yang mengamalkan budaya yang sama (Potter, 2011).

Apabila ditanya tentang perasaan mereka jika televisyen rosak atau tidak berfungsi, ada yang berkata mereka akan berasa sedih dan hidup akan menjadi sangat bosan. Hal ini kerana media lain seperti internet jarang digunakan oleh para remaja yang ditemubual. Faktor tempat tinggal di kawasan

pedalaman mendatangkan kesulitan kepada remaja di kawasan FELDA untuk menggunakan kemudahan Internet. Keadaan ini memandangkan perkhidmatan Internet hanya disediakan di kawasan bandar yang berdekatan dengan tempat tinggal mereka. Antara lain, mereka juga tidak berminat dengan maklumat yang disalurkan melalui perkhidmatan Internet memandangkan ia tidak menyediakan rancangan-rancangan hiburan yang dikehendaki oleh mereka (Hargittai et al., 2010). Di samping itu, penggunaan Internet juga memerlukan mereka mengeluarkan sejumlah kos untuk membayar perkhidmatan tersebut sedangkan mereka boleh mendapat hiburan secara percuma dengan menonton rancangan yang disiarkan melalui televisyen.

Kajian ini juga mendapati bahawa majoriti remaja lelaki berkecenderungan untuk mengikut fesyen dan gaya pemakaian yang ditonjolkan di televisyen berbanding remaja perempuan. Antara lain, mereka gemar meniru gaya rambut artis kegemaran, seperti potongan, warna dan stail. Keadaan ini memandangkan remaja lelaki lebih mudah terpengaruh dengan segala bentuk pembaharuan terutamanya yang melibatkan fesyen (Baran 2010). Secara jelasnya, remaja lelaki gemar mencuba sesuatu yang baru untuk merasai pengalaman tersebut dengan lebih dekat lagi (Bianculli, 2002). Remaja lelaki juga mempunyai kebebasan yang lebih terutamanya di kawasan FELDA kerana mereka mendapat kelonggaran dalam masyarakat berbanding remaja perempuan yang dilingkungi oleh adat resam yang mengawal mereka daripada melakukan perkara-perkara yang agak tersasar daripada amalan budaya seharian.

Remaja perempuan pula tidak menunjukkan sebarang minat terhadap penampilan artis atau watak dalam televisyen. Malahan, ada yang mengaku, mereka menganggap kakak mereka sebagai ikon stail dan cenderung mengikut gaya pemakaian kakak mereka. Keadaan ini memandangkan remaja perempuan yang tinggal di kawasan FELDA lebih terikat kepada nilai-nilai ketimuran yang mengongkong mereka daripada terlalu terikut-ikut dengan perkembangan fesyen yang tidak bersesuaian dengan adat ketimuran. Tambahan pula, kesemua informan yang dikaji merupakan remaja perempuan Islam yang mempunyai kekangan-kekangan yang mengawal mereka daripada terlalu terikut-ikut dengan peredaran fesyen yang nyata bercanggah dengan amalan Islam (Ahmad Munawar & Mohd. Nor Shahizan, 2011).

Antara lain, dapatan kajian juga menunjukkan rancangan televisyen yang ditonton menjadi bahan perbualan di sekolah serta berfungsi sebagai agen sosialisasi yang penting, terutamanya buat remaja perempuan. Keadaan ini memberikan mereka peluang untuk berinteraksi dan membuat kawan baru. Selalunya, mereka akan membincangkan isi kandungan rancangan kegemaran dan membuat ramalan tentang perkara yang bakal berlaku di episod seterusnya. Selain itu, mereka gemar menggunakan contoh daripada televisyen apabila cuba bercerita tentang sesuatu perkara dan juga mengaitkan hal-hal yang pernah ditonton di televisyen dengan pengalaman peribadi mereka.

Moderator : Apa yang anda selalu buat dengan rakan-rakan di sekolah?

H : Borak-borak

Moderator : Borak tentang apa?

H : Apa kita buat malam tadi...macam drama yang kita tengok malam tu

J : A ah. Kita cakap pasal drama yang best best.

Remaja perempuan yang tidak menonton rancangan yang hangat dibincangkan oleh rakan-rakan akan berasa tertinggal di belakang. Ini membuatkan mereka menyesal kerana tidak menonton rancangan tersebut. Ada pula yang akan memesan kepada rakan mereka untuk menonton sesebuah rancangan, jika mereka sendiri tidak sempat untuk menontonnya, supaya rakan tersebut dapat menceritakan kembali apa yang terjadi. Hal ini menunjukkan betapa kuatnya pengaruh televisyen terhadap peribadi remaja. Mereka menggunakannya sebagai salah satu cara untuk menyesuaikan diri dan berinteraksi.

Moderator : Macam mana kalau awak tak sempat tengok cerita [drama Melayu] tu?

L : Rugi!!!

J : Rasa macam...ala...kenapa tak tengok. Patut tengok!

M : Kadang-kadang kalau ada tuisyen ke, saya akan pesan pada kawan untuk tengok [malam itu] dan cerita balik kepada saya [di sekolah esok].

Remaja lelaki juga berbual tentang rancangan yang mereka tonton. Walau bagaimanapun, berlainan dengan remaja perempuan, mereka tidak merasa rugi jika terlepas daripada menonton rancangan kegemaran mereka. Selain itu, jika remaja perempuan gemar berbincang tentang jalan cerita, remaja lelaki gemar meniru aksi lagak ngeri dan lawak jenaka yang ditonton. Kadang kala, mereka akan melakonkan kembali watak televisyen tersebut. Tidak hairanlah apabila mereka menyatakan bahawa, bahagian paling penting dalam sesuatu rancangan adalah skripnya, kerana mereka gemar menghafal dialog-dialog tersebut untuk digunakan kembali apabila bersama rakan-rakan. Hal ini berlaku, terutamanya apabila ia melibatkan cerita komedi atau aksi.

F : Saya gemar meniru lawak jenaka yang saya tengok.

A : Kadang-kadang kita buat macam ada power macam Ultraman dan main tembak-tembak.

Kesimpulan

Kajian ini menunjukkan bahawa alat media yang paling utama sebagai sumber menyebarkan informasi oleh remaja FELDA yang terlibat di dalam kajian ini adalah televisyen. Penyebaran informasi menjadi semakin ringkas dalam pelbagai bentuk seperti teks, visual, audio, dan grafik melalui pelbagai medium yang muncul sealiran dengan pembangunan teknologi. Apabila penyebaran informasi bertukar kepada bentuk yang lebih ringkas, maka menyukarkan audiens dalam membuat interpretasi ke atas setiap informasi yang disebarkan (Potter, 2011). Pandangan ini turut dipersetujui oleh Harris (2006) yang memberi pandangan bahawa visual merupakan elemen yang amat penting dalam sistem komunikasi sejak dari dahulu lagi. Tahun demi tahun corak maklumat yang disampaikan semakin berubah berdasarkan kepada kepentingan setiap maklumat yang disampaikan. Maklumat semakin ringkas dengan kombinasi setiap elemen (teks, grafik, audio dan visual) lebih menjurus kepada sasaran penerima maklumat (Potter, 2011). Oleh itu, remaja perlulah dididik untuk menjadi lebih celik media, supaya dapat membezakan perkara yang baik dan buruk, dan mengikut contoh-contoh yang baik sahaja.

Memahami bahasa visual atau celik media “hendaklah menjadi tujuan utama kepada perhubungan media dalam pendidikan”. Walaupun definisi celik media telah lama wujud, tetapi konsep celik media masih lagi menumpukan kepada kebolehan membaca, menganalisa, dan menilai bahan media (Thoman & Jolls 2004). Menurut Silverblatt dan Nikolai Zlobin (2004), celik media seharusnya mendedahkan kepada khalayak untuk melihat perkaitan antara bahan media dalam membentuk “strategi yang membolehkan audiens menilai mesej media secara kritikal dan meletakkan program media dalam perspektif yang bermakna”.

Oleh itu, setiap hasil penerbitan sumber informasi yang dapat memberikan pengetahuan kepada audiens sealiran dengan prinsip celik media yang menyarankan kepada ‘audiens harus mendapat celik media bagi setiap informasi yang didedahkan kepada mereka’. Audiens inginkan informasi yang berguna sekurang-kurangnya dalam tiga keadaan iaitu; isi kandungan, industri, dan kesan (Potter, 2011). Menurut Potter (2011), isi kandungan membolehkan audiens memahami bahawa karya tersebut dikonstruksi berdasarkan konvensyen tertentu, dan konvensyen tersebut tidak membelakangkan realiti dalam penyampaiannya. Pada peringkat industri pula, masyarakat perlu faham bahawa media adalah perniagaan dengan adanya sokongan pihak tertentu. Sementara dari sudut kesan, masyarakat perlu faham bahawa mereka mempunyai kebolehan untuk memahami setiap mesej untuk setiap individu. Jelaslah bahawa setiap informasi yang disampaikan kepada audiens mempunyai potensi yang tidak sama dari sudut pemahamannya kepada mereka bergantung kepada bagaimana mereka mentafsir informasi tersebut terutamanya dalam implikasi terhadap gaya hidup mereka (Potter, 2011).

Rujukan

- Ahmad Munawar Ismail, Mohd. Nor Shahizan Ali (2011) Media penyiaran: Implikasinya dalam pembentukan akhlak penuntut-penuntut melayu di Sekolah Menengah Kebangsaan di Malaysia. *Akademika* 81 (3), 3-7.
- Baran SJ (2010) *Introduction to mass communication theory: Media literacy and culture*. Edisi ke-6. Wadsworth Publishing Company, McGraw-Hill, CA.
- Bianculli D (2002) *Teletiteracy: Taking television seriously*. Syracuse University Press, New York.
- Brown J, Cantor J (2000) An agenda for research on youth and the media. *Journal of Adolescent Health* 27, 2-7.
- Elias M (1998) All planned play maked Jack a burned-out kid. *USA Today* (10 Nov).
- Gerbner G, Gross L, Morgan M, Signorielli N (1994) Growing up with television: The cultivation perspective. In: Bryant J, Zillmann D (eds) *Media effects: Advances in theory and research*, pp. 17-41. Lawrence Erlbaum, Hillsdale, NJ.
- Hargittai E, Fullerton F, Menchen-Trevino E, Thomas K (2010) Trust online: Young adults' evaluation of web content. *International Journal of Communication* 4, 468-494.
- Harris TM (2006) Visual information literacy via visual means: Three heuristics. *Reference Services Review* 34 (2), 213-221.
- Hersey J, Jordan A (2007) *Reducing children's TV time to reduce the risk of childhood overweight: The children's media use study*. [cited 10 April 2012]. Available from: http://www.cdc.gov/obesity/downloads/TV_Time_Highligts.pdf.
- Jensen L (1985) *Adolescents: Theories, research, applications*. West Publishing Co., St Paul, MN.
- Kimmel D, Weiner I (1985) *Adolescents: A developmental transition*. Erlbaum, Hillsdale, NJ.
- Lagemann EC (1993) Forward: The need for adult role models. In: Takanishi R (ed) *Adolescence in the 1990s*. Teachers College Press, Columbia University, New York.
- Livingstone S (2002) *Young people and new media*. SAGE Publications Ltd., London.
- Potter WJ (2011) *Media literacy*. 5th Ed. SAGE Publications Ltd., London.
- Rivadeneira R (2006) Do you see what I see?: Latino adolescents' perceptions of the images on television. *Journal of Adolescent Research* 21, 393.
- Silverblatt A, Zlobin N (2004) *International communications: A media literacy approach*. M.E. Sharpe, London.
- Strasburger VC (1995) *Adolescents and the media: Medical and psychological impact*. Sage, Thousand Oaks, CA.
- Strasburger VC (1997) Sex, drugs, rock'n'roll, and the media: Are the media responsible for adolescent behavior? *Adolescent Med* 8, 403-414.
- Thoman E, Jolls T (2004) Media literacy – A national priority for a changing world. *American Behavioral Scientist* 48 (1), 18-29.